Chiar(O)scuro*

Φως και Σκοτάδι

Στυλιανή Βουτουφιανάκη

Site specific performance
για την «5η Μουσική Τριλογία»
της Περιφέρειας Κρήτης

στο φρούριο Rocca a Mare
Ηράκλειο
13/4/2025

Κυριακή των Βαΐων

Στάσιμο πρώτο - Γέννηση ~ ΛΟΓΟΣ. ΣΙΩΠΗ.ΗΧΟΣ.

Σκηνοθετική οδηγία: Περιμένουμε μέχρι να ησυχάσει το κοινό.

Η περφορμερ κρούει το τύμπανο. Καθώς ο ήχος του ξεμακραίνει, μένει σταθερή στην αρχική της θέση.

Περφορμερ: ΓΕΝΝΗΣΗ!
ΛΟΓΟΣ. ΣΙΩΠΗ.
ΗΧΟΣ.

Αφήγηση:
(Με έμφαση)
Στ΄αλήθεια πρώτα–πρώτα το Χάος έγινε.
Κι ύστερα η πλατύστερνη η Γη, η σταθερή πάντοτε έδρα όλων των αθανάτων
που την κορφή κατέχουνε του χιονισμένου Ολύμπου,
και τα ζοφώδη Τάρταρα στο μυχό της γης με τους πλατιούς τους δρόμους.
Αλλά κι ο Έρωτας που ο πιο ωραίος είναι ανάμεσα στους αθάνατους θεούς,
αυτός που παραλύει τα μέλη και όλων των θεών κι ανθρώπων την καρδιά
δαμάζει μες στα στήθη και τη συνετή τους θέληση.
(Ησιόδου Θεογονία)

E drone

Αφήγηση:
Η αρχή των πάντων είναι ο Λόγος.
Η αιώνια δύναμη που τα πάντα μπορεί να δημιουργήσει,
να συντηρήσει και να καταστρέψει,
ή να μείνει σε πλήρη ακινησία.
Η έδρα της είναι έξω από τη σφαίρα του Χρόνου,
του Χώρου και της Αλλαγής.
Ο Χώρος και ο Χρόνος σημαίνουν αλλαγή.
Όλες οι καταστάσεις ύπαρξης ή μη ύπαρξης,
κίνησης και ακινησίας,
βρίσκονται μέσα στη μια φύση του Λόγου.

Περφορμερ: Αρχίζει να αυτοσχεδιάζει πάνω στο θέμα του κομματιού που θα ακολουθήσει.

Αφήγηση:
Οι πυθαγόρειοι ονομάζουν το λόγο Εν. Στο Εν γεννιούνται,
και φωλιάζουν οι αρχικές Ιδέες όλων όσα υπήρξαν, έχουν υπάρξει, υπάρχουν ή πρόκειται να υπάρξουν. Το Εν είναι ο Πατέρας και η Μητέρα.

Περφορμερ: κρούει το τύμπανο - κάνει μόνο ένα βήμα.

1. Hildegard von Bingen - O vis aeternitatis (5')

Αφήγηση:
(Η δύναμη μέσα στην αιωνιότητα, που όλα τα πράγματα κρατά σε τάξη μέσα στην καρδιά της, και μέσα από το λόγο της, όλα δημιουργούνται σύμφωνα με το θέλημα της. **(Χ3)**
(Σταδιακό diminuendo στην ανάγνωση) *Και ο ίδιος της ο Λόγος ντύθηκε μέσα στη μορφή της σάρκας που τον Άνθρωπο έντυσαν.*

Αφήγηση:
Ο Λόγος έχει στα χέρια του έναν σπόρο. Ο σπόρος είναι εκείνο που οι πρόγονοι μας ονόμαζαν Χάος. Η εν δυνάμει εξέλιξη μέσα από τη οποία μπορεί να εκφραστεί η φύση του Λόγου. ***(παύση)***

Περφορμερ: Παίζει με τη λέξη Χάος επαναλαμβάνοντας την, έως ότου να γίνει mantram.

Αφήγηση:
(αλλαγή χρώματος φωνής)
Η δύναμη του Λόγου, είναι μεγαλύτερη από εκείνη της Σιωπής. Ο Λόγος μπορεί να εισχωρεί και η Σιωπή να υποδέχεται. Μέσα στην αιώνια σιωπή, η οποία είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Λόγου κάτι άλλαξε. Ήταν ο Έρωτας, η ανάγκη τους να μάθουν που τους ένωσε. Κανείς δεν ξέρει αν άργησε να γίνει ή ήταν ακριβής στην ώρα της γιατί ο χρόνος και η αλλαγή μαζί γεννήθηκαν σε ένα σφιχτό αγκάλιασμα. Η σιωπή μεγάλωσε, και κάτι άρχισε μέσα της να γεννιέται. Όσο διαστελλόταν, μεταμορφώνονταν και έτσι, γεννήθηκε ο ένας ήχος. Η Σιωπή θυσιάστηκε.Έτσι η Σιωπηλή Ύπαρξη, έγινε η μητέρα του ήχου. Σαν μητέρα κρύβει μέσα της όλη τη δύναμη, όλη τη χάρη, όλα όσα θα μπορούσαν ποτέ να υπάρξουν.

Αφήγηση: (αλλαγή αφηγητή)
Ο ήχος ήταν ταξιδευτής.
Μόλις γεννήθηκε, άρχισε να περιπλανιέται και να φωτίζει με την ύπαρξή του.
Σαν τον Έρωτα, έντυσε με χρόνο τη μορφή όλων των όντων, και τους έδειξε τη φύση τους.
Σαν παιδί του Λόγου και της Σιωπής έγινε ένας προσκυνητής, ένας ικέτης. Που μπορούσε να δημιουργεί, να συντηρεί, και να καταστρέφει.

Περφορμερ: κρούει ξανά το τύμπανο. (το drone σε Db συνεχίζει)
Όταν ο ήχος της χαθεί εξαφανίζεται και έτσι αρχίζει το τραγούδι

2. Πνεύμα γυμνό (3')

Αφήγηση:
Μέσα από στροβιλισμούς, από άγνωστες αιτίες, ο ήχος έδωσε στο Σύμπαν την αίσθηση του χώρου και του χρόνου. Και όπως ταξίδευε, χώρους αναδεικνύε και αποστάσεις γεφύρωνε. Σκιαγραφούσε ουσίες και μορφές που τότε άρχιζαν να υπάρχουν. Να γεννιούνται και να αποκαλύπτονται. Τι είναι αυτό που προϋπήρξε πριν από το φως και το σκοτάδι; **(ΠΑΥΣΗ)** *Ο ήχος.*

(Το τύμπανο ηχεί 2 φορές)

ΣΤΑΣΙΜΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Πρώτα βήματα - Διάλογος - Όπως πάνω έτσι και κάτω

Περφορμερ: Διάλογος. Όπως πάνω έτσι και κάτω.

Οι αφηγητές σε διάλογο

Ικέτης Ήχος & Προσκυνητής

Προσκυνητής : *Ικέτη ήχε τι ζητάς; Ποια είναι τα κλειδιά σου;*

Ικέτης Ήχος: *Έχω μονάχα τους χτύπους της καρδιάς και την θέληση να ᾽ρθω κοντά σου.*

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε που κοιτάς; Που παγιδεύονται τα μάτια της μορφής σου;*

Ικέτης Ήχος: *Μαζί σου θα έρθω να το δεις σαν λυτρωθείς από την ευχή του παραδείσου.*

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε πώς μιλάς; Ποιά είναι η απόκριση των αδερφών σου;*

Ικέτης Ήχος: *Είναι η σιωπή τους τυχερή, αυτή με οδήγησε εδώ στο κατώφλιό σου.*

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε για που κινάς; Τι είναι αυτό που την θέλησή σου πυρώνει;*

Ικέτης Ήχος: *Είναι άγνωστο αυτό που με καλεί, μονάχα μέσα απ᾽την ψυχή μπορεί αυτό να με ανταμώνει*

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε στάσου μια στιγμή. Ποια η πηγή της δύναμης σου;*
Είναι το πνεύμα που κινεί τα νήματα και της θελήσεις της μορφής σου;

Ή περφορμερ κρούει το τύμπανο

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε Που θα βρω το δρόμο για το σπίτι;*

Ικέτης ήχος: *Σπίτι σου είναι το άχρονο της αυγής, χαμένο σπουργίτι.*

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε άκουσα το τραγούδι σου να τρέχει στη φύση.*

Ικέτης Ήχος: *Γιατί δεν ακολούθησες εκείνο τον κραδασμό που μπορούσε σπίτι να σε γυρίσει;*

Ή περφορμερ κρούει το τύμπανο

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε χάθηκες στα μονοπάτια που δε φέγγουν αστέρια. Εκεί τον κόσμο αγκάλιασες με τα αιώνια παντοδύναμα χέρια.*

3. Μεσονύκτιο μπλε

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε τι να πω στης γης τις ψυχές τις πεινασμένες;*

Ικέτης ήχος: *Πες τους θα είμαι πάντα εδώ, μακριά από αυταπάτες ριζωμένες.*
Ψηλά βαθιά θα κατοικώ, εκεί που της μορφής η γητειά δε με φτάνει.
Ούτε ο κήπος της μορφής με άνθη πυκνά και με αρώματα προκάνει.

Προσκυνητής: *Ικέτη ήχε, που θα σε βρω αν θέλω την Απάντηση να λάβω;*

Ικέτης ήχος: *Ξέρεις θα είμαι πάντα εδώ ψηλά βαθιά μέχρι κάθε μόριο φωτός να καταλάβω.*

Προσκυνητής: *Τότε θα είμαστε μαζί;*

Ικέτης Ήχος: *Μαζί, χωρίς μορφή να σε ορίζει. Σε ατραπούς κοσμικές, εκείνες που το πνεύμα μόνα χα καθορίζει!*

Ή περφορμερ κρούει το τύμπανο.

ΣΤΑΣΙΜΟ ΤΡΙΤΟ - Κίνηση - Χώρος - Όπως μέσα έτσι και έξω

Ή περφορμερ αυτοσχεδιάζει στο πιάνο και τα κρουστά κατά την διάρκεια της αφήγησης.

Αφήγηση:

Όπως ο Ένας σαν Ήχος Ικέτης και Προσκυνητής στην πόλη μπήκε πριν από αιώνες,
με την παράδοση σύμφωνα, μια μέρα σαν και αυτή,
όπως και οι ήρωες επιστρέφουν στο σπιτικό τους σε όλους τους μύθους,
έτσι και εμείς σήμερα εισερχόμαστε σε εσένα, σαν Προσκυνητές
σαν ένα κομμάτι σου,
καθώς πιότερο εσύ αυτά τα χώματα ξέρεις,
στέκοντας εδώ,
με τη θάλασσα και τη στεριά πάντα να σε συντροφεύουν.

Εισερχόμαστε εδώ,
με σεβασμό στις ψυχές όλων όσοι σε αγάπησαν και σε μίσησαν εξίσου,
χάθηκαν και ξαναγεννήθηκαν σαν άνθρωποι,
σαν θεοί, μέσα σου,
περνώντας χρόνο
καθώς μοιράστηκαν ένα κομμάτι της ζωής τους μαζί σου.

Γιατί, ακόμη και αν το μάτι του ατόμου σε βλέπει σαν ένα σωρό με πέτρες,
το μάτι του αιώνιου ανθρώπου σε βλέπει σαν καλλίκομη κόρη.
Εσύ είσαι το νήμα,
η κόκκινη κλωστή που ενώνει το παρελθόν
με το παρόν και το μέλλον.

Και καθώς έτσι στέκεις,
ατάραχη και αιώνια,
γινόμαστε και εμείς ένα κομμάτι
που η Ιστορία χάραξε πάνω σου
με τις εποχές και τις θυσίες των αδελφών σου Κρητών.

Μέσα στους τοίχους σου έχουμε βρεθεί για να μοιραστείς μαζί μας,
μια αθιβολή,
ένα κομμάτι δικό σου,
της φύσης σου γνώρισμα.

Αφουγκραζόμαστε καθαρά το δικό σου μοναδικό ήχο,
την μεγαλοπρέπεια της πέτρας,
τον αχό των κυμάτων,
τη θαλασσινή αύρα που έχει ποτίσει τις πέτρες σου,
και τις άηχες πλέον κραυγές όσων εδώ πολύ πόνεσαν
και με τη ζωή τους πλήρωσαν
το τίμημα να βρεθούν κοντά σου.

Αφήγηση:
Κόρη! Κομμάτι της θάλασσας και της ξηράς! Πες μας την ιστορία σου.

Rocca a mare: (performer μέσα στο πιάνο)
Εγώ,
έργο ανθρώπινων χεριών
και αιώνιων πνευμάτων
με τις φλογερές καρδιές
που μέσα τους φιλοξενούν τη θεία σπίθα.

Εγώ που γεννήθηκα
καθώς τα ακάματα των εργατών και σκλάβων χέρια
με δημιούργησαν και από πέτρα απελέκητη,
ως φρούριο τρανό
στην είσοδο της πρώτης θαλασσοκρατίας του κόσμου
με έδωσαν στην Ιστορία.

Ή περφορμερ αρχίζει να αυτοσχεδιάζει φωνητικά

Εγώ,
που μοναδικά αναδύθηκα ,
καθώς γαλέρες με λιθάρια φορτωμένες
βυθίστηκαν για πάντα
στην αγκαλιά της θάλασσας,
και πάνω στα ξύλινα κουφάρια εγώ ,
σαν Αφροδίτη εγώ, πάτησα και είδα το πρώτο φως,
ανθρωποφτιαγμένη, αναδυόμενη από τα κύματα,
στον όρμο του Ηρακλείου.
Σαν Αφροδίτη εγώ,
από το αίμα και τα δάκρυα των Κρητών,

και τόσων άλλων, ήρθα σε ύπαρξη.
Γιατί έτσι συνυπάρχει μέσα μου το φως με το σκοτάδι.

(Τύμπανο 3x)

Είμαι μια Αφροδίτη αλλιώτικη,
από πέτρα,
από ιχώρ,
αλμύρα και παλικαριά φτιαγμένη.
Ο Κρήτας Ουρανός και η κρητική Γη με έκαμαν.

Ρόκα θαλασσινή εγώ ,
σύμβολο αιώνιο, δικιά σας, για πάντα.

Αγέρωχη κάθομαι,
και άγρυπνη κοιτώ το πέλαγος,
πρώτη να υποδεχτώ τους ταξιδευτές.
Σαν πρώτη κόρη, και έπειτα σαν μάνα,
για αιώνες με αποχαιρέταγαν με το φευγιό τους
και μετά το νόστο έβλεπαν στα όνειρα τους, με αναγνώριζαν από μακριά και ήξεραν
ότι η ώρα της επιστροφής είχε φτάσει.
Βαραίνουν την καρδιά
η αναχώρηση και η επιστροφή,
πάντα με ίδιο μέτρο,
Και μεγάλες και σημαντικές λογίζονται.

(Τύμπανο 4x)

Αφήγηση:
Αγέρωχη εσύ!
Και αν σε δέρνει ο καιρός,
εσύ, ποτέ δε λύγισες,
και αν τα κύματα σε δέρνουν,
εσύ εκεί,
κομμάτι του βράχου,
κομμάτι της ταυτότητας μας, της Κρήτης μας.
Αδελφή και μάνα μας.

Στερνοπούλι της Μαδάρας εσύ,
που κατάφερες με την ύπαρξη σου
το βουνό και τη θάλασσα να ενώσεις.

Και αν σε παινεύω είναι γιατί,
όσα δικά μας σε αυτό το νησί θεωρούμε,
πολύ τα κανακεύουμε και παινέματα σκαρφιζόμαστε
για να δείξουμε την αγάπη που μας ενώνει με αυτά.

Rocca a Mare:

Βενετσιάνα στην ιδέα,
κρητικιά στη φύση.
Παιδί είμαι ενός προξενιού με το στανιό που βρήκε το δικό του δρόμο.
Δύο γονέων διαφορετικών σπορά και αίμα,
αναθράφηκα στα χώματά μας.
Με πότισε το γλυκό νερό του ουρανού μας
και η αλμύρα της θάλασσας μας.

Έγινα τελικά, μια από εσάς .
Με λόγιαζαν για δική τους,
και τόσο σίγουροι ήταν πως θα έμεναν εδώ για πάντα οι Βενετσιάνοι
ήταν πως μαζί τους θα με είχαν,
και όμως δεν μπορούσαν να φανταστούν
ότι εγώ τελικά μονάχη θα ρίζωνα εδώ.
Και πικρά έκλαψαν όταν με έχασαν,
και σαράντα μερόνυκτα
δεν μπήκε χαρά σε βενετσιάνικο σπίτι.
Μαύρα ιστία κρέμασαν σαν πρόβαλαν οι σκούνες στη λιμνοθάλασσα.
Για έναν Barozzi, χάθηκε η Κάντια.
Και ένας Morosini 21 χρόνια πάλευε για εκείνη.

Αφήγηση:
Με τα στοιχεία που πήρες και από τους δύο τους, έγινες
ότι πιο δυνατό θα μπορούσαν και οι δύο να είναι.
Γιατί το ακατέργαστο της φύσης σου πελεκήθηκε
και η μεταμόρφωσή σου σε ωρίμασε
και βρήκες βαθιά τη φύση σου.
Εσύ δε θα έφευγες ποτέ πια από εδώ,
και έτσι άλλοι, ταξιδευτές, θαλασσοπόροι περιηγητές
έγιναν τα μάτια σου και τα αυτιά σου!
Οι χτύποι της καρδιάς τους, ταίριαζαν με το δικό σου βαθύτερο ρυθμό.
Όσοι στη σκιά σου μεγάλωσαν,
έβγαλαν κάποτε φτερά και έγιναν τα θαλασσοπούλια
που έμελε να σου ψιθυρίζουν
τα τραγούδια άλλων τόπων.

Rocca a Mare:
Έτσι θέλησε η Μοίρα,
που σαν ιστορία για όλους μας γράφεται.
Το μόνο που με τη Βενετιά με ενώνει πια
είναι ο Λέων του Αγίου Μάρκου,
χαραγμένος πάνω σε μάρμαρο
σφηνωμένος στην πέτρα πάνω από την είσοδό μου.
Γιατί αν η Βενετιά ήταν η είσοδος,
η Κρήτη θα είναι η σίγουρη έξοδος για την αιωνιότητα μου.

(Τύμπανο 5x)

Αφήγηση:
Βαθιά αμφιλεγόμενη είσαι στη φύση σου,
σαν άνθρωπος.
Γυναίκα, ζωντανή
γεμάτη πληγές,
σπαρμένη με κορμιά εργατών, στρατιωτών, ανδρών
Επωνύμων και ανώνυμων.
Πες μας κόρη, πως αντέχεις το Χρόνο και το Χώρο στον οποίο υπάρχεις;

Rocca a Mare:
Σοφά με περιέγραψες, αγαπήθηκα και μισήθηκα πολύ,
κανείς ποτέ δε λόγιαζε τη φύση μου ολάκερη.
Αυτό που βλέπει κανείς μέσα του να ξεπροβάλλει όταν με αντικρίζει.

Και εγώ τον αντικρίζω καθώς με κοιτά, αλλά δεν έχω μιλιά να το πω.
Πέρασα από πολλά στάδια για να στέκω εδώ εμπρός σας, είμαι κομμάτι σας όπως και εσείς δικό μου.
Χαίρομαι που με ρωτάτε, γιατί αληθινά είναι μεγάλο χρέος να στέκεις μπροστά στη θάλασσα και τη στεριά και να σε χτυπά ο καιρός. Να γεννιέσαι από θυσίες.

Πρέπει να το ξέρετε καλά.
Chiaroscuro η ζωή, θανάσιμο αγκάλιασμα το κάθε βήμα.
Δεξιά και αριστερά σκοτάδι και φως
και μόνο αυτό το νήμα της ροής να τα ξεχωρίζει.

Πως έγινα βράχος από χώμα και πως χώμα ξανά θα γίνω
μα πρώτα θα έχω ζήσει σαν σύμβολο ανάμεσα σας.
Αυτό είναι το σκοτάδι και το δικό μου φως.

Άξια παλικάρια χάθηκαν εδώ, πολλοί βασανίστηκαν,
οι κραυγές τους έγιναν κομμάτι του τραγουδιού μου.
Και αυτό το τραγούδι αιώνια θα παίζεται
καθώς ο Ήχος των βημάτων σας θα αντηχεί μέσα μου,
οι ανάσες σας θα συνοδεύουν τη φύση μου
και στην καρδιά σας θα θεωρούμαι δική σας.

5. La Rocca a mare canta